

Psychosociaal functioneren tijdens corona

Wat deden de CLB's?

Een blik op de praktijk bij Vrij CLB Netwerk

19/1/2021

Maart-mei: de lockdown

Maart-mei: de lockdown

- Scholen gingen fysiek dicht en gingen online open
- CLB's bleven open voor leerlingen
  - Online hulp voor leerlingen waar het kon: versnelde uitrol blended hulp.
  - CLB Chat, Onderwijskiezer
  - Voor wie er echt nood aan had: live contacten onder veilige omstandigheden
  - Systematische contactmomenten en vaccinaties werden op pauze gezet
- CLB's ondersteunen de leraren en de school
  - CLB ondersteunt school bij de risico analyse i.f.v. heropening
  - CLB'ers geven leraren tips in “hoe omgaan met vragen of zorgen van leerlingen”

Een paar chatcijfers?

	voor corona	tijdens corona	
	15-3-2019 tot 31-08-2019	15-3-2020 tot 31-08-2020	stijging
totaal aantal chatgesprekken	1954	4748	142,98%
leerlingen	1756	3831	118,16%
Ouders	198	917	363,13%

We hebben gechat over

	Voor corona	tijdens corona	
Angst	35	139	
Interactie in het gezin	151	447	
Misbruik/mishandeling	61	79	
Zelfmoordgedachten	137	190	
Zelfverwonding	69	112	
Depressie	82	169	
Ruimer thema PSF	977	1919	

Uitspraken van leerlingen en ouders op de chat

- Ik snijd me terug want ik mag mijn vriendinnen niet meer zien...”
- ‘Mijn broer dreigt me te vermoorden en neer te steken. Ik voel me niet veilig! Wat zijn mijn opties.’
- ‘Wat moet ik doen... Ik leef in een emotionele gevangenis.’
- ‘Wat kan je doen om mentaal gezond te blijven...Ik loop tegen de muren op.’
- ‘Mijn lief is thuis mishandeld!Hoe kan ik hem helpen?’
- ‘Mentaal is het hier niet meer verantwoord voor onze kinderen..’
- ‘Hier wordt heel de dag geroepen en getierd tegen elkaar’

- Auteur: Stefan Van Loock. stefan.vanloock@clbonline.be
- Coördinator CLBch@t: Tom Billiet tom.billiet@clbonline.be

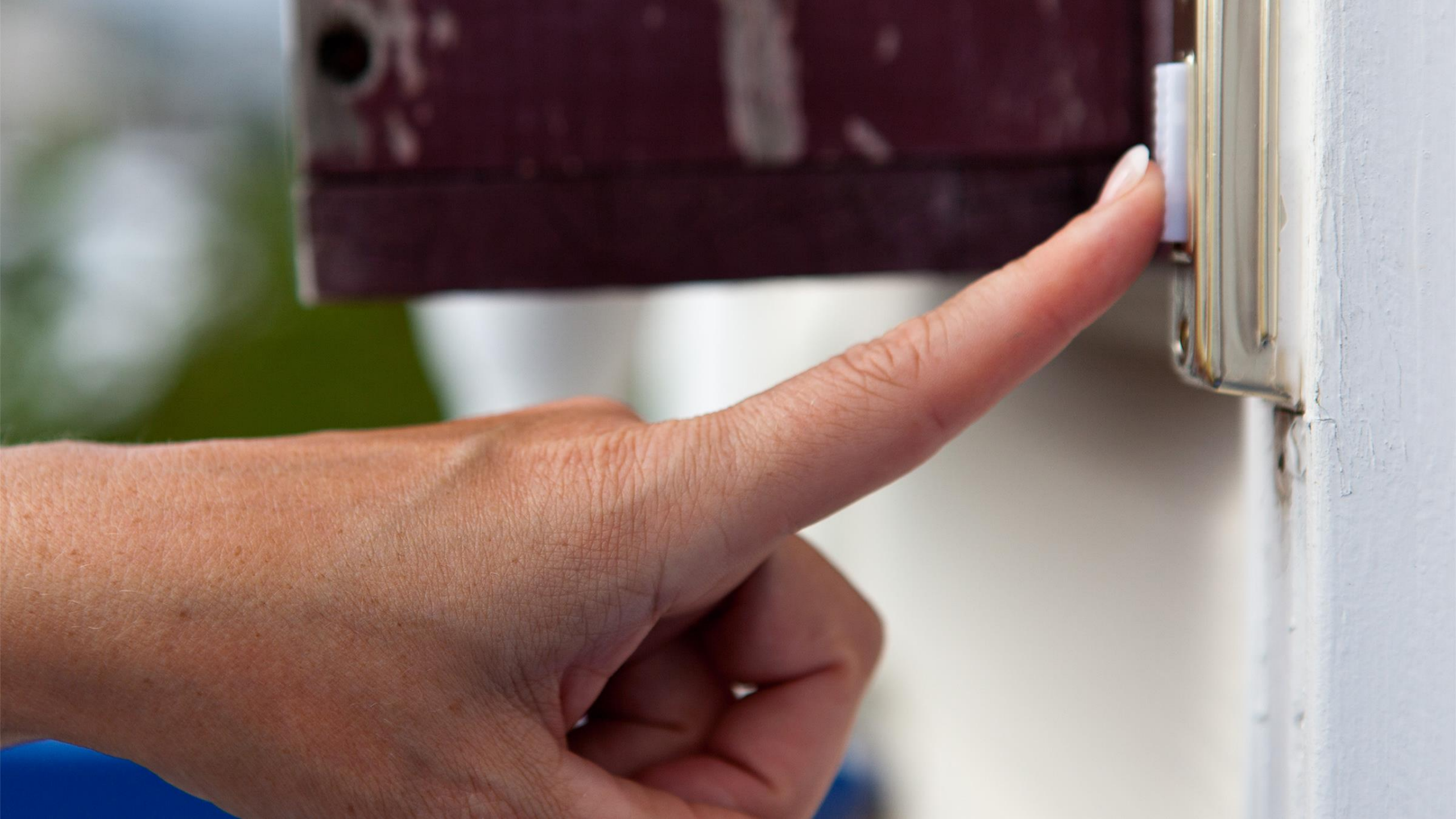
Wat boden we aan?

- Materiaal en tips om leerlingen tijdens het afstandslernen te ondersteunen op psychisch en motivationeel vlak
  - Voor de leerlingen zelf
  - Voor leraren

Een ventielmoment

- Waar heeft iedereen deugd van?
  - Iemand die luistert,
  - Erkenning geeft voor wat kinderen en jongeren voelen,
  - Negatieve gevoelens kan normaliseren (een gezonde reactie op een abnormale situatie),
  - Hen herinnert aan de krachten die ze hebben en de dingen die ze fantastisch goed doen
  - Hen op weg zet naar hulp als die nodig is

Wat zeg ik als...

Een ouder zegt:

Ik wil mij sterk houden en mijn kind helpen, maar ik ben zelf zo verdrietig / boos / bang

Ook voor jou is het een moeilijke tijd. Je mag je verdriet tonen / zeggen dat je boos bent / zeggen dat je bang bent. Kinderen kunnen daar mee om.

Ouders die hulpeloos of emotioneel afstandelijk zijn, dat is voor kinderen moeilijker te vatten.

De muurtjes gingen tegen de vlakte

CLB en Pedagogische begeleiding: samenwerken rond basiszorg op school

Samenwerking tussen netten: materialen gedeeld

We zijn er niet helemaal gerust op

- Hebben we nu écht zicht op de vragen rond welbevinden?
  - Wie we kenden, hielden we vast. Maar wat met nieuwe problematieken?
  - De blik van de leraar is verengd tot het PC scherm. Kunnen zij nog signaleren?
  - We kunnen signalen geven aan de school: er blijven mogelijk leerlingen onder de rader, kunnen jullie dat oppikken?. Maar... Resultaat van de signaalfunctie was meer dan in “normale” omstandigheden afhankelijk van de sterkte van het zorgbeleid, de relatie tussen school en CLB en de marge van het schoolteam tijdens de crisis (kan het er nog bij?)
  - ...

We zijn er niet helemaal gerust op

- Wat doet een lockdown met kinderen, jongeren en gezinnen?
  - Zouden er meer verontrustende situaties zijn? Bv. omdat ouders en leerlingen nu altijd samen thuis moeten zijn?
  - Zullen véél leerlingen blijvende effecten hebben, of moeten we ons vooral zorgen maken om wie kwetsbaar is?
  - De situatie van leerlingen in voorzieningen is érg zwaar om dragen. Dagopvang viel weg. Keuze voor residentieel zonder contact met thuis of thuisopvang.
  - We deden beroep op IJH, maar er waren minder mogelijkheden, gesloten diensten en wachtlijsten.
  - Verontrusting: Doorverwijzen naar de minst ingrijpende vorm van hulp was niet altijd mogelijk; er werd sneller doorverwezen naar het parket.

Wat zeggen de LARS cijfers van het CLB?

- maart-juli 2020 stijging (vergeleken met dezelfde periode in het jaar 2019) in het aantal interventies over
  - Problemen thuis: **+15.6%**
    - Uitschieters: maart (+37%) en april (+54%). Toen zaten leerlingen en ouders noodgedwongen thuis.
  - Interactieproblemen binnen het gezin : **+41.3%**
    - Uitschieters: maart (+67%) en april (+91%)
  - Verontrusting: **+28.5%**
    - Uitschieters: maart (+ 56%) en april (+66%)
- Interventies rond verwaarlozing daalden met 31.4%.
  - signalen van verwaarlozing konden minder goed worden opgemerkt door leerkrachten?

Cijfers verontrusting

2017- 2018			2018- 2019			2019- 2020		
Interventies	Leerlingen	%Stud tov populatie	Interventies	Leerlingen	%Stud tov populatie	Interventies	Leerlingen	%Stud tov populatie
25.205	5.993	0,50%	31.956	7.399	0,62%	39.995	8.313	0,69%

Onverwachte effecten

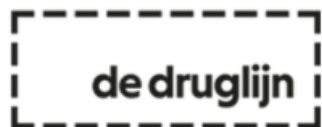
- Pesten: meldingen dalen
- Aantal leerlingen genieten van meer thuis zijn, rustiger zitten dan op school, ...
- Het CLB ziet beduidend meer vaders.
- Ook ouders vinden de weg naar de CLB Chat.

Heropstart van de scholen voor de vakantie – opstart schooljaar 2020-2021

Alarmerende berichten in de pers

- Tsunami aan psychisch leed te verwachten?
- Goed dat de pers er over schrijft. Welbevinden komt op alle agenda's
- Risico: therapeutisering.
  - Het kind/de jongere wordt voorgesteld als hulpeloos, kwetsbaar, fragiel
  - We horen vooral artsen, psychologen, therapeuten... zo lijkt het of jongeren zelf niet mondig zijn
  - Zorg voor welbevinden = curatieve zorg?

Laagdrempelige hulp: zorgen voor morgen

Druglijn

Zit je met vragen over drank, drugs, pillen, gamen of gokken? Of maak je je zorgen over een dierbare van jou?

Bel, chat of mail gratis en anoniem met iemand van de Druglijn.

[Bel met de Druglijn](#)

Elke werkdag van 10:00 – 20:00

[Chat met de Druglijn](#)

Elke werkdag van 12:00 – 18:00

[Mail de Druglijn](#)

Antwoord binnen 5 werkdagen

[Bezoek de website van de Druglijn >](#)

Awel

Ben je een kind of jongere en zit je met een vraag, verhaal of probleem? Bij Awel zit iemand klaar om je te ondersteunen.

Bel, chat of mail gratis en anoniem met iemand van Awel.

[Bel met Awel](#)

MA, DI, DO en VRIJ van 16:00 – 22:00.

WOE en ZAT van 14:00 – 22:00

[Chat met Awel](#)

Elke dag (behalve zon- en feestdagen) van 18:00 – 20:00

[Mail Awel](#)

24/7

[Bezoek de website van Awel >](#)

Nupraatikerover

Heb jij als minderjarige vragen over mishandeling, verwaarlozing of seksueel geweld? In de chatbox van nupraatikverover kan je terecht voor een gesprek op jouw tempo.

Chat gratis en anoniem met iemand van nupraatikerover.

[Chat met Nupraatikerover](#)

MA, DI en DO van 19:00 – 22:00

[Bezoek de website van nupraatikerover >](#)

Tele-Onthaal

Wil je praten over wat jou bezighoudt? Of ben je op zoek naar een uitweg voor je kleine of grote zorgen?

Bel of chat anoniem en **gratis** met iemand van Tele-Onthaal.

 [Bel met Tele-Onthaal](#)

24/7

 [Chat met Tele-Onthaal](#)

Elke avond, woensdagnamiddag en zondagnamiddag.

[Bezoek de website van Tele-Onthaal >](#)

1712

Zit je met vragen over geweld, misbruik of kindermishandeling? Zowel als minderjarige als volwassene kan je hier terecht.

Bel, chat of mail anoniem en **gratis** met iemand van 1712.

 [Bel met 1712](#)

Elke werkdag van 09:00 – 18:00

 [Chat met 1712](#)

Van MA – DO van 13:00 – 20:00

 [Mail 1712](#)

24/7

[Bezoek de website van 1712 >](#)

Zelfmoordlijn

Heb je dringend nodig aan een gesprek? Wil je praten over jouw zelfmoordgedachten of die van iemand anders?

Bel, chat of mail gratis en **anoniem** met iemand van de zelfmoordlijn.

 [Bel met de zelfmoordlijn](#)

24/7

 [Chat met de zelfmoordlijn](#)

Elke dag van 18:30 – 22:00

 [Mail de zelfmoordlijn](#)

24/7

[Bezoek de website van de zelfmoordlijn >](#)

En waar staan we nu voor?

Op het CLB

Welke vragen komen nu binnen op het CLB?

- Vragen over welbevinden en corona blijven komen
  - Minder ventieltjes in je schoolweek (sportclub, fuiven, sleepovers...): begint echt door te wegen
  - Angst (ook angst om naar school te gaan)
  - Verlies
  - Eenzaamheid
  - Moeilijke thuissituaties
  - Veel thuis zijn: te veel gamen. Ook andere verslavingen.
- Anecdotisch: Covid19 maatregelen beknotten de ontwikkeling?
  - Sociale vaardigheden bij kleuters
  - “terugval” bij kinderen met ASS

Welbevinden als “collateral damage”

- Effecten van leerachterstand > keuze in de onderwijsloopbaan

Opinie

Massaal heroriënteren? Geen goed idee!

Voor veel leerlingen zal het meer dan een halfjaar geleden zijn dat ze volwaardige examens hebben afgelegd. Daardoor verliepen ook de oriënteringen op het einde van het vorige schooljaar niet zoals gepland. Veel scholen waren beducht voor procedures als ze te strikt zouden zijn met hun adviezen. Nu vrezen ze dat heel wat leerlingen in de 'foute' richting zitten. De oplossing om de heroriëntering na de kerstexamens te doen, lijkt voor de hand te liggen. Toch willen we daar enkele kanttekeningen bij maken.

Op basis van welke gegevens zullen klassenraden leerlingen en ouders adviseren? Volgens onderwijsseconoom Kristof De Witte (KU Leuven) bedraagt de leerachterstand door de coronacrisis voor kinderen die nu in het eerste middelbaar zitten, gemiddeld een half schooljaar. Kunnen we echt verwachten dat die achterstand in vier maanden tijd voldoende is weggevoerd, zodat leerlingen en ouders een eenduidig advies tot heroriëntering kunnen krijgen?

Voor sterkere leerlingen kan het misschien wel werken om die achterstand

VVSP : 5 / 1 /21

Neem jongeren niet nog eens een zomer af!

Een pleidooi om jongeren een hogere prioriteit te geven
bij vaccinatie tegen COVID-19

<https://www.schoolpsychologie.be/?p=1336>

IN HET NIEUWS

MENINGEN

POLITIEK

BETER LEVEN

TV & CULTUUR

VOOR U UITGELEGD

TECH & WETENSCHAP

SPORT

♦ Interview Corinne Vandermeulen

Vaccinoloog: 'Jongeren moeten gevaccineerd worden vóór hun ouders'

Het weer

Morgen overall in Vlaanderen sneeuw, Hoge Venen dit weekend weer open voor toeristen

♦ Achtergrond Moeders voor Moeders

Waarom Moeders voor Moeders vrouwen nog liever buiten laat staan dan hoofddoeken toe te laten

♦ 6 vragen Zonnepanelen

Geen terugdraaiende teller meer: is het nu nog interessant om zonnepanelen te plaatsen?

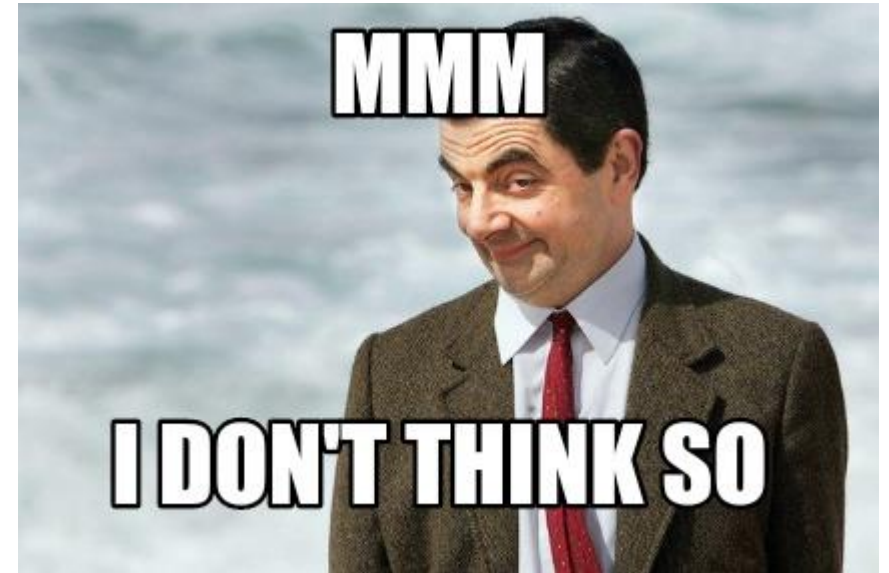
<https://www.demorgen.be/voor-u-uitgelegd/waarom-moeders-voor-moeders-vrouwen-nog-liever-buiten-laat-staan-dan-hoofddoeken-toe-te-laten~b8b705bb/>

Opvallend: **de jongeren zetten zichzelf ook meestal achteraan in de vaccinatierij.** “Naast hun inzicht dat ze zelf relatief weinig kans lopen op een ernstig verloop van COVID-19 wijst dat mijns inziens toch vooral op hun verantwoordelijkheidsgevoel. Uit onze bevraging blijkt dat het mentaal welzijn van jongeren heel erg lijdt onder deze crisis, maar toch vinden ze het belangrijker dat andere groepen eerst gevaccineerd worden. Ze zijn ook van mening dat hun leerkrachten sneller dan henzelf het vaccin moeten krijgen.”

Nooit meer scholen sluiten?

- Oproep van o.a.
  - Kinderrechten commissaris
  - Vrij CLB netwerk 😊
  - ...
- Maar stel dat...
  - Besmettelijker varianten
  - Een epidemie met ernstige gevolgen voor kinderen en jongeren
- **Motiveren** is beter dan een belofte maken waar je moet op terugkomen

Het Huysentruyt moment

Wat hebben we geleerd?

- Bijna alle jongeren ondervinden impact van COVID19 maatregelen op welbevinden
- Veel jongeren gaan er veerkrachtig mee om
- Grote pluim aan leerlingen, ouders, en scholen!
- Continuïteit van hulp problematisch. COVID19 verscherpte capaciteitstekorten.
- Onbedoeld effect van publiek debat: de jongere als gekwetste, hulpeloze, niet mondige burger
- Beleidsmakers, virologen, epidemiologen en... psychologen: praten mét jongeren (en niet alleen *over* jongeren) zou fijn zijn.
- Communicatie naar hele bevolking: motivationele processen. “ik vind het zinvol en nuttig” is sterke motor van motivatie. Het moet niet “ik vind het leuk” zijn.
- Investeer in continuïteit van jeughulp. Van preventie tot behandeling.